

IEPAZĪSIMIES

PLAVA

Bioloģiski vērtīgo zālāju augu indikatorsugas

Foto: V. Baroniņa

Kas ir pļava?

Pļava ir ekosistēma, ko veido daudzgadīgu lakstaugu sabiedrības. Pļavas ir veidojušās ilgstošas ganīšanas un pļaušanas rezultātā – tātad tiešā cilvēka ietekmē, un to pastāvēšana ir atkarīga no cilvēka darbības.

Pļavām raksturīgs liels skaits dažādu augu sugu – Latvijas pļavās aug gandrīz 400 paparžaugu un ziedaugu sugu, un tā ir trešā daļa no visas Latvijas augu valsts. Daudzas no tām ir retas un īpaši aizsargājamas sugas – puse no Latvijas Sarkanās grāmatas sugām ir pļavu augi. Pļava ir arī dzīvvieta putniem un kukaiņiem, kā arī zīdītājdzīvniekiem. Pļava ir vērtīga ne vien bioloģiski, bet arī kā savdabīgs kultūrvēsturisks piemineklis.

Pļavas Latvijā aizņem tikai 1% no visas valsts teritorijas.

Pļavu tipi

Pļavas klasificējot, tās parasti iedala atbilstoši mitruma apstākļiem:

- **sausas pļavas** – sastopamas sausās vietās, tajās aug sausu augsni mīloši augi, zelmenis ir zems, nereti – nesaslēdzies. Šai grupai pieder kāpu pļavas, smiltāju pļavas, klinšu pļavas un t.s. stepju pļavas.
- **mēreni mitras pļavas** – sastopamas vietās ar samērā auglīgām augsnēm un vidēji bagātiem mitruma apstākļiem. Te pieder atmatu pļavas un īstās pļavas, kuru zelmenis ir blīvs un samērā augsts.
- **mitras pļavas** – vietās, kur bagātākus mitruma apstākļus periodiski nomaina sausāki laika periodi. Tās sastopamas gan upju un ezeru palienēs, gan mitrās nogāzēs un ieplakās. Te pieder arī jūrmalas pļavas.
- **slapjas pļavas** – sastopamas pastāvīgi slapjās augsnēs. Liekoties tās ir grīšļu pļavas, kurās maz citu augu.

Kas ir bioloģiski vērtīgie zālāji un to indikatorsugas?

Plašākā nozīmē lietoto terminu **ņļavas** labāk aizstāt ar jēdzienu **zālāji**: ũļauti zālāji ir ũļavas, bet ganīti – ganības. Par **bioloģiski vērtīgiem zālājiem (BVZ)** sauc zālājus (gan ũļavas, gan ganības), kuri veidojušies sen neartās platībās un kas ir neielaboti, nemēsloiti, daudzu gadu gaitā cilvēka apsaimniekoti un uzturēti. Tos raksturo **neielabotu ũļavu indikatorsugas**. Latvijā par tādām speciālisti atzinuši 55 augu sugas. To skaits zālājā liecina par tā bioloģisko vērtību. Taču par zālāju vērtību var spriest ne tikai pēc augiem – daudzas ũļavas ir bioloģiski vērtīgas, jo ir nozīmīgas putnu ligzdošanas (griezes, ķikuti), barošanās (stārķi, mazie ērgļi) vai atpūtas vietas (zosis, dzērves). Zālājus neapsaimniekojot, tie aizaug. Tāpat BVZ platība samazinās, to vietā ierīkojot raķīgus kultivētos zālājus.

Pļavu apsaimniekošana

Pļavas ir atkarīgas no apsaimniekošanas – ja to uzturēšanu pārtrauc, pļavas aizaug ar krūmiem vai mežu. Pļavas var apsaimniekot tās nopļaujot vai noganot. Pļaušana ir pēkšņa veģetācijas aizvākšana – tiek novākti visi augi vienlaikus, turpretim ganišana ir pakāpeniska augu novākšana.

Kas jāievēro pļaujot un noganot pļavu?

Jāpļauj

- no lauka vidus vai no vienas malas (lai dzīvnieki varētu paglābties no pļaušanas tehnikas);
- ne zemāk par 10 cm (lai saglabātu ligzdojošos putnus);
- vienā dienā tikai pusi platības (lai rūpētos par dzīvnieku drošību);
- cik vēlu iespējams (lai siens vēl ir izmantojams vai saskaņā ar BVZ maksājumu noteikumiem).

Jāgana

- ar zālāja tipam piemērotiem mājdzīvniekiem, nepārsniedzot vēlamo blīvumu.

Foto: V. Lārmanis

APZĪMĒJUMI

Sausa pļava

Mēreni
mitra pļava

Mitra pļava

Slapja pļava

Ārstniecības
augi

Īpaši aizsargājama
augu suga

Ziedēšanas laiks

Indīgs

Augi sagrupēti pēc ziedu krāsas (viena krāsa var ietvert vairāku līdzīgu krāsu nianšes).

Zaļās krāsas grupā iekļautas graudzāles, grīši un papardes.

DZIEDNIECĪBAS ANCĪTIS

Agrimonia eupatoria

No Latvijā divām zināmajām ancīšu sugām dziedniecības ancītis sastopams biežāk nekā otra suga – spilvainais ancītis. Līdz 80 cm augsts rožu dzimtas lakstaugš ar plūksnaini kā spalviņām saliktām lapām, to malas zobainas. Stublājs un lapas apakšpuse viscaur ar mīkstiemi matiņiem (atšķirībā no spilvainā ancīša, kam matiņi tikai uz lapas dzīslām). Ziedi vārpveidīgā ķekarā – tie ir mazi, koši dzelteni, uz ļoti īsa kātiņa, vainaglapas 5. Auglis riekstveidīgs, ar maziem sarveidīgiem matiņiem, kam galā āķītis – tādejādi augs var izplatīties gan ar dzīvnieku, gan cilvēku palīdzību. Aug sausās un mēreni mitrās pļavās. Latvijā sastopams samērā bieži.

VI-VIII

EIROPAS SAULPURENE

Trollius europaeus

Sviesta bumba, sviesta pikuči, avengalva, āžpoga

Līdz 60 cm augsts lakstaugs ar stāvu, nazarotu, dobu stublāju. Apakšējās lapas ar garu kātu, staraini dalītas 5 daļās. Augšējās stublāja lapas sēdošas. Lapas plātnes garums un platums 5-10 cm. Dzeltēnie, lodveidīgie ziedi līdz 3 cm diametrā, pa vienam stublāja galā, ziedēšanas laikā tie nekad neatveras, tādejādi pasargājot putekšņus no mitruma. Kukaiņi ziedā var iekļūt tikai pa nelielu atveri un rast patvērumu no nelabvēlīgiem laika apstākļiem. Mitro augtēņu nosusināšanas dēļ daudzviet Eiropā suga jau izzudusi. Dekoratīvs augs, kā dēļ Latvijā apdraudēts, masveidīgi ievācot pārdošanai.

Aug mitrās un slapjās pļavās.

Latvijā sastopama diezgan bieži, bet nevienmērīgi.

V-VI

GAIĻBIKSĪTE

Primula veris

Līdz 30 cm augsts pīmulu dzimtas augs. Lapas rozetē, krokainas, līdz 20 cm garas. Parasti viena lapu rozete ir ar vairākiem ziednešiem, kuru galā čemurveida ziedkopā atrodas gaiļbiksītes dzeltenie ziedi. Pēc noziedēšanas nokarenais ziedkāts iztaisnojas, auglis – pogaļa. Jau izsenis gaiļbiksīte slavena kā daudzpusīgs ārstniecības augs, tās lapas ir arī lielisks C vitamīna avots pavasarī, no kā var gatavot veselīgus salātus. Dekoratīvs augs.

Aug sausās un mēreni mitrās pļavās. Latvijā bieži sastopama.

IV-V

ĪSTĀ MADARA

Galium verum

No pārējām 16 Latvijā konstatētajām madaru sugām viegli atšķirama pēc ziedu dzeltenās krāsas. Stublājs 30-60 cm augsts, stāvs, apaļš, nezarots. Lapiņas šauras, lineāras, mieturos pa 8-12. Dzeltenie ziedi ar asu smaržu kuplā, diezgan blīvā skarveidīgā ziedkopā stublāja galā. No īstās madaras iegūst tumšsarkanu (Latvijas karoga krāsas) krāsvielu dzijas un audumu krāsošanai.

Aug sausās t.s. stepju pļavās, bieži vien kopā ar kalnu āboliņu un lielziedu vīgriezi.

Latvijā sastopama samērā bieži.

VI-IX

Foto: V. Lārmanis

KODĪGAIS LAIMIŅŠ

Sedum acre

Čīgotne, dzeltenā mironpuķe, drudža zāle, kaulu zāle

Neliels, sukulents, līdz 10 cm augsts biezlappju dzimtas augs, kurš piemērojies augšanai sausās un barības vielām ļoti nabadzīgās augtēnēs – smiltāju pļāvās, kāpu pļāvās, spēj augt pat uz dolomītu atsegumiem. Veido blīvas, velēnveida audzes. Uz pacilā stublāja daudz sīku, biezu, pamišus sēdošu lapiņu, kurās uzkrājas ūdens rezerves. Lapām ir kodīga garša. Ziedi stublāja galotnē atgādina mazas dzeltenas zvaigznītes. Sēklas sīkas, augs lieliski izplatās arī veģetatīvi – pat ar lapām, pumpuriem vai stublāja daļām, kas ātri apsakņojas. Latvijā bieži sastopams.

VI-VIII

ZELTAINĀ GUNDEGA

Ranunculus auricomus

Zeltainā gundega ir viena no 16 Latvijā augošajām gundegu sugām. Līdz 50 cm augsts lakstaugs ar stāvu, zarainu, pie pamata dobu stublāju. Lapas uz stublāja sēdošas, dalītas lineārās plūksnās. Apakšējās

lapas (3-5) ar garu kātu, lapas forma ļoti raksturīga šai sugai – ieapaļa, daivaina vai šķelta. Zeltaini dzeltenie ziedi līdz 1 cm diametrā stublāja zaru galos. Auglis – riekstiņu kopauglis, kur katrs riekstiņš ar līku knābīti, kas palīdz augam izplatīties. Gundegas ir indīgi augi, tomēr sienā tās mājdzīvniekiem vairs nekaitē.

Aug mitrās un slapjās, retāk mēreni mitrās pļavās.

Latvijā bieži sastopama.

V-VII

Foto: S. Rūsiņa

ZEMĀ RAUDUPE

Scorzonera humilis

Neliels, līdz 40 cm augsts kurvziežu dzimtas lakstaugs ar piensulu un spēcīgu, melnu sakneni. Stublājs stāvs, nezarots, ar matiņiem, parasti bez lapām uz tā vai ar dažām plēkšņveidīgām lapām. Piezemes rozetes lapas lancetiskas, līdz 20 cm garas, ar īsu kātu un lokveidīgu dzīslojumu. Dzeltenu ziedu kurvīši pa vienam stublāja galotnē, 2-3 cm diametrā. Pēc noziedēšanas nogatavojas sēkleņi ar pelēcīgi baltiem kausmatiņiem, kas nedaudz līdzīgi pieneņu pūkām un ar kuru palīdzību augs izplatās.

Aug mitrās pļavās, lielākoties kūdrainās augsnēs.

Latvijā sastopama ne visai bieži.

V-VI

ASINSSĀRTĀ GANDRENE

Geranium sanguineum

Stārķa knābis, asinssarkanā gerānija

Līdz 50 cm augsts lakstaugs, klāts ar atstāvošiem matiņiem. Stublājs pacils vai gulošs, zarojas un veido kuplu ceru. Lapas dziļi dalītas 5-7 plūksnās un katra plūksna savukārt arī šķelta – tieši šaurās lapas plūksnas ir galvenā atšķirība no samērā līdzīgajām sugām – meža un purva gandrenēm. Ziedu kāti pirms un pēc ziedēšanas noliekti, tikai ziedēšanas laikā stāvi. Ziedi līdz 2 cm diametrā, purpursārti. Arī stublājs un lapas, tuvojoties rudenim, kļūst sarkani.

Asinssārtā gandrene aug sausās augtenēs – kaļķainās pļavās, skrajos priežu mežos. Latvijā sastopama ne visai bieži.

VI-VIII

PURVA GANDRENE

Geranium palustre

Purva stārka deguns, purvāju gerānija

Līdz 80 cm augsts lakstaugs, klāts ar matiņiem. Lapas šķeltas 5-7 segmentos. Ziedu kāti kaili (atšķirībā no meža gandrenes, kurai tie klāti ar labi saskatāmiem dziedzermatiņiem), stāvi tikai ziedēšanas laikā, pārējā laikā nolīkuši. Ziedi 1,5-2 cm diametrā, purpursārti. Auglis – riekstiņu skaldauglis. Tam nogatavojoties, knābja skaldnes saritinās līdzīgi pulksteņa atsperei un atritinoties palīdz izmest sēklas vairāku metru attālumā.

Aug slapjās un mitrās pļavās, kā arī citās piemērotās bagātīgi mitrās augtenēs.

Latvijas austrumdaļā bieži sastopama, rietumdaļā – retāk.

VI-IX

BEZDELĪGACTIŅA

Primula farinosa

Līdz 25 cm augsts pīmulu dzimtas lakstaugs. Lapas piezemes rozetē, lancetiskas, līdz 6 cm garas, pakāpeniski sašaurinās lapas kātā. No lapu rozetes vidus paceļas ziednesis, tas ir bez lapām, galotnē ± blīvs sīku ziedu čemurs. Ziedi violeti līdz rozā īsos, ar dziedzermatiņiem klātos ziedkātos. Vainaga diametrs līdz 1 cm, vainaglapas ar jomu. Aug mitrās un slapjās pļavās, zāļu purvos. Kalci-fils. Gan Latvijā, gan citviet Eiropā bezdelīgactiņu ir ietekmējusi mitro augteņu meliorācija, un sugas izplatība arvien samazinās. Latvijā sastopama samērā reti.

V-VI

DIVMĀJU KAĶPĒDIŅA

Antennaria dioica

Mazās salmpuķītes, dilumzāle, zaķu pēdiņas

Neliels, līdz 20 cm augsts kurvjziežu dzimtas lakstaugs ar stāvu, nezartotu stublāju. Tā kā divmāju kaķpēdiņa aug sausās, saulainās vietās, tad tā ir pielāgojusies mitruma taupīšanai – viss augs klāts ar biezu, pelēcīgi tūbainu apmatojumu, kas aizkavē iztvaikošanu. Lielā karstumā pat sīkās lapas ierotās, bet daudzās piezemes lapu rozetes noklāj zemi un arī palīdz saglabāt mitrumu augsnē. Kā jau nosaukums stā-

ta, kaķpēdiņa ir divmāju augs – sievišķie un vīrišķie ziedi atrodas kurvīšos uz dažādiem augiem. Ziedi purpursarkani līdz gaiši sārti.

Sastopama sausās pļavās un citās sausās, barības vielām nabadzīgās augtenēs.

Latvijā sastopama samērā bieži.

V-VI

Foto: V. Baroniņa

DZIRKSTELĪTE

Dianthus deltoides

Mazactiņas, zīžu zālīte, nagliņas, guntenes

No Latvijā 7 savvaļā augošajām neļķu sugām plašāk pazīstamas ir dzirkstelīte un smiltāja neļķe. Abas viegli atšķiramas, jo dzirkstelīte zied purpura, bet smiltāja neļķe baltiem ziediem.

Līdz 40 cm augsti lakstaugi, kuru stublājs un lapas nedaudz zilganzaļas. Dzirkstelītes košie purpura ziedi vienmēr viegli pamanāmi pļavas zelmenī, iespējams, tāpēc arī augam doti ar uguni saistītie tautas nosaukumi.

Dzirkstelītes aug sausās un mēreni mitrās pļavās, nereti arī citos biotopos – mežmalās, kāpu pļavās, skrajos, sausos mežos.

Latvijā bieži sastopama.

VI-IX

1

Foto: V. Baronina

LIELAIS MĀRSILS *Thymus ovatus* ①

MAZAIS MĀRSILS *T. serpyllum* ②

Veca vīra bārdiņa, aitumaurs, vecīši, zanderiņi, timiāns

②

Latvijā biežāk sastopamas divas mārsilu sugas – lielais mārsils un mazais mārsils. Augumā nelieli lakstaugi ar ložņājošu vai pacilu, koksnainu stublāju un stāviem, ziedošiem dzinumiem nereti veido klājeniskas audzes. Mazais mārsils ir līdz 15 cm augsts, stublājs visapkārt apmatots, bet lielais mārsils sasniedz līdz 25 cm augstumu, un matiņi tam ir tikai uz stublāja šķautnēm. Ziedi violeti sārti līdz zili violeti galviņveidīgās ziedkopās. Mārsilu ziedus apputeksnē bites un ziedumušas, un tie ir lieliski nektārugi. Mārsila ēteriskās eļļas izmanto kosmētiskajā rūpniecībā, to dēļ mārsils ir izslavēts garšaugš. Aug sausās, smilšainās pļavās, sausos priežu mežos. Latvijā abas sugas sastopamas samērā bieži.

VI-IX

Foto: V. Baroniņa

LIPĪGĀ SVEĶENE

Viscaria vulgaris

Lipene, darvaspuķe

30-60 cm augsts nelīķu dzimtas lakstaugs ar stāvu, purpursarkanu stublāju. Lapas pie stublāja pamata veido rozeti, bet uz stublāja pretēji sēdošas. Sveķene ir liels nektāraugs, ziedi purpursarkani, tos apputeksnē dienas un nakts tauriņi, kuri ar saviem garajiem snukšiem spēj aizsniegt nektāru un vienlaikus arī apputeksnēt ziedus. Lai pēc nektāra nekārotu citi kukaiņi, kuri tikai rāpo pa stublāju, bet neapputeksnē ziedus, sveķene aizsargājas, izdalot uz stublāja lipīgu vielu. Pateicoties šai īpašībai, sveķene ieguvusi savus latviskos nosaukumu. Ziedēšanai beidzoties, augs lipīgo vielu vairs neizdala. Aug sausās pļavās.

Latvijā sastopama ne visai bieži.

V-VI

Foto: V. Baroniņa

MĀRSILU KALNMĒTRA

Acinos arvensis

Neliels, līdz 30 cm augsts lūpziežu dzimtas lakstaugs ar violetas nokrāsas stāviem vai paciliem, zarotiem, apmatotiem stublājiem, kuri pie pamata pārkoksnējušies. Lapas viscaur uz stublāja, pretējas, sīkas. Ziedi gaiši purpursārti līdz zili violeti pa 2-6 nelielos pušķos augšējo lapu padusēs.

Augam ir piparmētru smarža, tas satur C vitamīnu, labs nektāraugs.

Aug sausās pļāvās un citās sausās augtenēs. Latvijā sastopama diezgan bieži.

VI-IX

Foto: M. Pakalne

PLANKUMAINĀ DZEGUŽPIRKSTĪTE ①

Dactylorhiza maculata

BALTIJAS DZEGUŽPIRKSTĪTE ②

Dactylorhiza baltica

Joda rociņa, dzegužu ērkulis, čūskupuķe, grāvene, traipeklainā dzegužu puķe, dzeguzes asaras, dzegužpiestiņi

Abas ir savstarpēji līdzīgas orhideju dzimtas sugas. Līdz 50 cm augsti lakstaugi ar spēcīgiem, drukniem stublājiem un pirkstveidīgi šķeltiem gumiem. Lapas līdz 15 cm garas un līdz 3 cm platas, ar tumšiem violetiem plankumiem lapas virspusē. Ziedi purpura līdz rozā, sakopoti vārpā stublāja galotnē. Sēklas ļoti sīkas – vienā pogaļā var būt vairāki desmiti tūkstoši sēklu. Galvenās atšķirības starp abām sugām: 1. sugai plankumi uz lapām ieapaļi (2. sugai ± četrstūrains), 1. sugai vārpa vismaz ziedēšanas sākumā konusveidīga, ± skraja (2. sugai vienmēr cilindriska, blīva), 1. sugai augšējās stublāja lapas attālinātas no ziedkopas pamata (2. sugai tuvu ziedkopas pamatam).

Aug mitrās un slapjās pļāvās, zāļu un pārejas purvos.

Baltijas dzegužpirkstīte sastopama retāk, plankumainā diezgan bieži.

VI-VII

Foto: N. Rustanoviča

Foto: M. Pakalne

STĀVLAPU DZEGUŽPIRKSTĪTE ①

Dactylorhiza incarnata

ASINSSARKANĀ DZEGUŽPIRKSTĪTE ②

Dactylorhiza cruenta

Orhideju dzimtas sugas. Galvenās pazīmes līdzīgas kā abām iepriekš aprakstītajām dzegužpirkstīšu sugām, tomēr no tām atšķiras ar to, ka stāvlapu dzegužpirkstītei plankumu uz lapām nav, bet asinssarkanajai dzegužpirkstītei plankumi ir uz abām lapas pusēm – gan virspusē, gan apakšpusē.

Ziedi abām sugām purpurvioleti, bet 1. sugai var būt arī gaišāki – līdz rozā. Turklāt ļoti reti sastopama arī stāvlapu dzegužpirkstītes kalcifilā pasuga ar bāli iedzelteniem ziediem.

Aug mitrās un slapjās pļavās, zāļu un pārejas purvos (2. suga ir kalcifila un mēdz augt kaļķainās augtenēs).

Stāvlapu dzegužpirkstīte sastopama samērā bieži, turpretim asinssarkanā dzegužpirkstīte izplatīta reti un nevienmērīgi.

V-VII

Foto: V. Baroniņa

VIDĒJĀ CEĻTEKA

Plantago media

Vidējā ceļteka aug mēreni mitrās pļavās un atmatās, ļoti raksturīga suga ganībās, kur ganīšanas rezultātā veidojas īpaši zems zelmenis. Vidējās ceļtekas lapas ir rozetē, divreiz platākas nekā garas, apmatotas, pieplakušas zemei. Lapām 5-7 lokveidīgas dzīslas. Ziedi rožaini līdz balti blīvā vārpā līdz 40 cm gara ziedneša galā. Putekšņlapu kātiņi gari, ievērojami pārsniedz vainagu.

Latvijā bez vidējās ceļtekas bieži sastopamas vēl 2 sugas – lielā un šaurlapu ceļteka. Kā ārstniecības līdzekli pret daudzām kaitēm izmanto lielo ceļteku, literatūrā atrodamas ziņas arī par abu pārējo sugu ārstnieciskajām īpašībām. Aug sausās un mēreni mitrās pļavās. Latvijā bieži sastopama.

VI-VIII

ZEMAIŠ DADZIS

Cirsium acaule

Stepju dadzis

Foto: S. Rūsiņa

Zemais dadzis ir kurvziežu dzimtas augs. Atšķirībā no citiem dadžiem zemajam dadzim nav stāva stublāja (reti līdz 15 cm augsts). Lapas asi un cieti dzeloņainas, piezemes rozetē, pieplakušas zemei, lapas apakšpuse apmatota. Ziedi purpursarkani, sakopoti kurvītī un atrodas ļoti īsa ziedkāta galā.

Aug sausās, kaļķainās t.s. stepju pļavās. Latviju šķērso sugas areāla ZA robeža, tāpēc valsts rietumdaļā suga sastopama nereti, bet austrumdaļā ļoti reti.

VI-IX

APAĻLAPU PULKSTENĪTE

Campanula rotundifolia

Apāļlapu pulkstenīte ir mazākā no visām Latvijā augošajām pulkstenīšu sugām. Raksturīga suga augu sabiedrībās nenaslēgtās augtenēs un aizauļošos smiltajos. Līdz 30 cm augsts lakstaugs ar stāvu vai pacilu, zarotu stublāju. Piezemes jeb rozetes lapas līdz 2 cm garas, bet stublāja lapas sīkas, pamīšas, sēdošas. Ziedi – zili (retumis balti), līdz 2 cm gari, nokareni zvaniņi stublāja vai zaru galā pa vienam vai skrajā skarā.

Aug sausās pļavās nabadzīgās augsnēs, spēj atrast sev augšanai piemērotu vietu pat uz dolomītu atsegumiem.

Latvijā sastopama ne visai bieži.

VI-IX

PLĀVAS VILKMĒLE

Succisa pratensis

Līdz 1 m augsts lakstaugs, stublājs augšdaļā nedaudz zarots. Lapas veselas, iegarenas, līdz 15 cm garas, sakārtotas piezemes rozetē, kā arī uz stublāja. Ziedu ieapaļās galviņas atrodas stublāja un zaru galos, tās līdzīgas tīruma pēterenei, tomēr lapas ir atšķirīgas, un plāvas vilkmēle zied vēlāk – vasaras beigās. Ziedi violeti zilgani. Putekšņlapas garas.

Aug slapjās un mitrās plāvās, zāļu un pārejas purvos.

Latvijā sastopama samērā bieži.

VIII-IX

PURVA DEDESTIŅA

Lathyrus palustris

Līdz 1 m augsts tauriņziežu dzimtas lakstaugš ar pacilu, kāpelējošu, šauri spārnainu un zarotu stublāju. Lapas pāra plūksnaini saliktas no 4 vai 6 lancetiskām lapiņām, lapas gals ar zarainu vīti. Ziedi pa 3-6 skrajos ķekaros, zili violeti līdz purpursarkani, noziedot zaļgani. Auglis – līdz 6 cm gara pāksts.

Aug slapjās pļavās, zāļu purvos. Latvijā sastopama samērā reti.

VI-VII

SMILTĀJA VIJOLĪTE

Viola rupestris

Augs 5-15 cm garš ar gulošu vai pacilu stublāju. Ir gan rozetes, gan stublāja lapas, tās ieapaļas ar sirdsveidīgu pamatu. Viss augs klāts ar matiņiem, lai labāk saglabātu sausā, smilšainā vietā mītošā auga mitrumu. Ziedi lapu padusēs zili violeti vai bāli violeti, nesmaržīgi. Auglis – pogaļa.

No Latvijā zināmajām 17 savvaļas vijolišu sugām smiltāja vijolīte, kā jau nosaukums stāsta, aug vissausākajos biotopos – nereti tās ir smilšainas pļavas, bet aug arī sausos, skrajos priežu mežos, kāpu pļavās, izcirtumos.

Latvijā sastopama bieži.

V-VI

VĀRPU VERONIKA

Veronica spicata

Vārpu veronika ir līdz 40 cm augsts cūknātru dzimtas lakstaugs. Līdzīga garlapu veronikai, bet tās augtenes ir slapjas pļavas, ūdeņu krastmalas, turpretim vārpu veronika aug tikai sausās pļavās. Arī lapas abām sugām ir atšķirīgas – vārpu veronikai pretējas, sēdošas uz stublāja vai ar īsu kātu, bet garlapu veronikai mieturī pa 3-4. Ziedi spilgti zili vai violeti zili, izvietoti garā, blīvā ķekarā stublāja galā.

Latvijā nereti sastopama suga, biežāk teritorijas austrumdaļā.

VI-VIII

1

58

Foto: B. Bambe

2

Foto: V. Baroniņa

3

Foto: S. Rūsiņa

ZIEPENĪTES

Polygala

Latvijā zināmas 3 ziepenīšu sugas. Tās ir nelieli, līdz 30 cm augsti lakstaugi. Abas zilziedainās sugas ir ļoti līdzīgas – labākā atšķirība ir lapu rozete, kas pie stublāja pamatnes veidojas **rūgtajai ziepenītei (3)**, bet **parastajai ziepenītei (2)** tādas nav. **Cekulainā ziepenīte (1)** atšķiras ar ziedu nokrāsu – tie ir zilganvioleti līdz rožaini, turklāt cekulainajai ziepenītei ķekara galotnē veidojas pieziedlapu pušķis. Visas ziepenīšu sugas sastopamas samērā bieži, tomēr atšķirīgās augtēs – rūgtā ziepenīte biežāk atrodama mitrās un slapjās pļavās, parastā ziepenīte sausās un mēreni mitrās pļavās, nabadzīgās augsnēs. Cekulainā ziepenīte aug sausās, kaļķainās t.s. stepju pļavās.

V-VII

KALNU ĀBOLIŅŠ

Trifolium montanum

No Latvijā plašāk sastopamajām 12 āboliņa sugām tikai divām ir balti ziedi – kalnu āboliņam un baltajam jeb ložņu āboliņam. Stublājs 15-60 cm augsts, atšķirībā no baltā āboliņa ir stingrs, stāvs, klāts ar spilvainiem matiņiem, kā dēļ viss augs izskatās zaļganpelēcīgs. Lapas saliktas no 3 eliptiskām lapiņām. Ziedu galviņas olveidīgas, ziedi lielākoties balti, bet var būt nedaudz iezāļgani vai iedzelteni. Kalnu āboliņš aug sausās, nereti kaļķainās t.s. stepju pļavās. Latvijā sastopams diezgan bieži.

VI-VIII

KLINŠU NORAGA

Pimpinella saxifraga

Klinšu noraga ir čemurziežu dzimtas augs. Stublājs stāvs, rievains, zarots. Lapas šai sugai ļoti raksturīgas, kas palīdz to atšķirt no citiem čemurziežiem: piezemes lapas rozetē – uz lapas ass 3-7 nelielu, olveidīgu lapu pāri, galotnes plūksna trīsdaivaina. Stublāja lapas atšķirīgas, šaurākas. Ziedi balti, izvietoti blīvos čemuros, kuru diametrs 4-8 cm.

Pavasārī jaunās lapiņas var izmantot salātiem. Auga saknenis un sēklas satur ēteriskās eļļas, tāpēc tos saberztus var izmantot kā garšvielu, bet ziedu čemurus izmanto konservējot dārzeņus.

Aug sausās un mēreni mitrās pļāvās nabadzīgās augsnēs.

Viena no biežāk sastopamajām neielabotu pļavu indikatoraugām.

VI-IX

Foto: V. Lārmanis

Foto: S. Rūsiņa

Foto: S. Rūsiņa

LIELZIEDU VĪGRIEZE

Filipendula vulgaris

Latvijā zināmas 2 vīgriežu sugas, biežāk sastopama un labāk pazīstama ir parastā vīgrieze, kura aug mitrās un slapjās pļavās. Lielziedu vīgrieze turpretim aug sausās, nereti kaļķainās pļavās. Tas ir līdz 80 cm augsts rožu dzimtas lakstaugs ar stāvu, nezarotu stublāju. Lapas piezemes rozetē, ar kātu, līdz 20 cm garas ar 10-20 blīvi izvietotiem sīku lapiņu pāriem, kur katras lapiņas mala zobaina (nedaudz atgādina lielas pelašķa lapas). Līdzīgas, bet mazākas lapas izvietotas arī uz stublāja. Baltie ziedi (pumpuri rozā) kuplos vairogveida ķekaros stublāja galā.

Latvijā sastopama diezgan bieži.

VI-VII

Foto: V. Baroniņa

PĻAVAS ĶĒRSA

Cardamine pratensis

Pļavas ķērsa ir viena no biežāk sastopamajām 5 Latvijas ķērsu sugām. Stublājs līdz 50 cm augsts, galotnē ziedkopā nedaudz zarots. Lapas ar 4-10 plūksnu pāriem, izvietotas gan uz stublāja, gan piezemes rozetē. Ziedi, kā jau krustziežu dzimtas pārstāvjiem, ar 4 vainaglapām un 4 kauslapām, sakārtoti vairogevidīgā ķekarā. Vainaglapas balta vai gaiši violetas. Putekšnīcas dzeltenas (atšķirībā no rūgtās ķērsas, kurai tās ir violetas). Pirms nakts iestāšanās vai lietainā laikā ziedi noliecas uz leju, tādejādi pasargājot putekšnīcas no mitruma. Auglis – slīpi uz augšu atstāvošs pākstenis. Aug mitrās un slapjās pļavās, kā arī citos pārmitros biotopos.

Latvijā sastopama samērā bieži.

V-VI

Foto: U. Suško

PURVA ATĀLENE

Parnassia palustris

Rudens sirdszāle, sirsnenīte, atāla puķe

Līdz 35 cm augsts lakstaugs ar stāvu, kailu, vienu vai vairākiem stublājiem. Piezemes lapas rozetē, ar garu kātu, ieapaļas ar sirdsveida pamatu. Uz stublāja viena skaujoša neliela lapa. Ziedi pa vienam stublāja galotnē. Vainaglapas 5, baltas ar zaļganām dzīslīnām. Starp parastajām putekšņlapām ir 5 vēdekļveidīgas neauglīgās putekšņlapas, kam pie pamata ir nektāra bedrīte, bet izaugumu galā medus pilienam līdzīgi dziedzerīši, kas pievilina apputeksnētājus.

Aug mitrās un slapjās pļavās, zāļu un pārejas purvos.

Latvijā sastopama diezgan bieži.

VII-IX

PURVA VIRZA

Stellaria palustris

Līdz 35 cm augsts neļķu dzimtas lakstaugs ar stāvu, četršķautņainu, zarainu stublāju. Lapas uz stublāja līdz 4 cm garas, šauras, lineāri lancetiskas, sēdošas, pretējas. Ziedi balti, vainaglapas gals vismaz līdz pusei šķelts. Viss augs nedaudz pelēcīgi zaļš. Līdzīga suga zāļlapu virzai, taču tai viss augs koši zaļš, stublājs ļogans un vainaglapu iešķelums seklāks. Arī augtenes abām sugām atšķiras, jo zāļlapu virza aug mēreni mitrās pļāvās, bet purva virza slapjās pļāvās, zāļu un pārejas purvos.

Latvijā sastopama samērā bieži.

V-IX

PURVA DZEGUZENE

Epipactis palustris

Purvājsaknis, purva dzegužlapas

Līdz 50 cm augsts orhideju dzimtas lakstaugšs ar garu sakneni un piesaknēm. Stublājs stāvs, rievains, lejasdaļā kails, iesarkans, augšdaļā ar dziedzermatiņiem. Apakšējās un vidējās lapas lancetiskas, līdz 14 cm garas, augšējās īsākas, nosmailotas. Ziedi 5-15 stublāja galā ± skrajā ķekarā, noka-
reni, īsu pieziedlapu padusēs. Ziedus par baltiem var dēvēt tikai nosacīti – ārējā apziedņa lapas ir zaļganas ar violetu nokrāsu, bet iekšējām apziedņa lapām balta ir tikai lielā, platā lūpas gala daļa.

Aug slapjās pļāvās, zāļu un pārejas purvos. Latvijā sastopama ne visai bieži.

VII-VIII

SMARŽĪGĀ NAKTSVIJOLE *Platanthera bifolia* ① ZAĻZIEDU NAKTSVIJOLE *Platanthera chlorantha* ②

Kreima puķe, piena puķīte, spīgana

Latvijā aug divas naktsvijoļu sugas – smaržīgā un zaļziedu naktsvijole. Stublājs stāvs, pie pamata 2 ovālas lapas, ziedu ķekars stublāja galotnē. Smaržīgās naktsvijoles ziedi, kā jau nosaukums stāsta, ir smaržīgi, balti, ziedā 2 putekšņmaciņi, kas satuvināti un novietoti savstarpēji paralēli. Zaļziedu naktsvijoles ziedi nav smaržīgi, tie nedaudz iezaļgani vai iedzelteni, bet putekšņmaciņi atrodas slīpi viens pret otru un lejasdaļā attālināti. Naktsvijoles galvenokārt apputeksnē naktstauriņi, kuru snuķītis ir pietiekoši garš, lai zieda garajā piesī sasniegtu nektāru un vienlaikus tos apputeksnētu. Siko sēklu dīgšanai, līdzīgi kā citām orhidejām, augsnē nepieciešama mikorizas sēne. Pēc 3-4 gadiem parādās pirmās lapas, bet uzdzied naktsvijoles tikai pēc 10 gadiem.

Aug dabiskās, nemēsotās mēreni mitrās un mitrās pļāvās.

Latvijā sastopamas samērā reti.

VI-VII

SPRADZENE

Fragaria viridis

Sprādzēnājs

Spradzene sastopama retāk kā meža zemene. Līdzīgi tai (un arī dārza zemenei), spradzēnes lapa salikta no 3 lapiņām, bet raksturīgi, ka lapas gala vidējais zobiņš ir īsāks par abiem blakus esošajiem zobiņiem. Viss augs ar mīkstiem matiņiem, kas palīdz samazināt ūdens iztvaikošanu. Ziedi balti, nedaudz lielāki kā meža zemenei. Tautas valodā par ogu sauktais sulīgais riekstiņu kopauglis ir ļoti garšīgs un smaržīgs, cieši apņemts ar kauslapām un pat grūti no tām atdalāms. Noraujot to no kātiņa, dzirdams īpatnējs sprakšķis, pateicoties kam arī, iespējams, cēlies spradzēnes latviskais nosaukums.

Aug sausās pļavās kaļķainās augsnēs.

Latvijā sastopama ne bieži.

V-VI

Foto: V. Baroniņa

ZIEMEĻU MADARA

Galium boreale

Ziemeļu madara ir viena no 16 Latvijā augošajām madaru sugām. No citām baltziedainajām madarām (galvenokārt baltās madaras) ziemeļu madara atšķiras ar 4 lapiņām mieturos un četršķautņainu 20-50 cm augstu, stāvu, gludu, stīvu stublāju. Baltie, smaržīgie ziedi sakārtoti blīvās, kuplās, skarveidīgās ziedkopās stublāja vai zaru galos. Auglis klāts ar atliektiem dzelonīšiem. Aug dažāda mitruma augtenēs – no mēreni mitrām līdz pat slapjām pļavām. Viena no biežāk sastopamām neielabotu pļavu indikatoraugiem.

VI-VIII

PARASTĀ ČŪSKMĒLĪTE

Ophioglossum vulgatum

Čūskmēlīte ir paparžaugs – tas nozīmē, ka tai, līdzīgi kā citām paparēm, nav ziedu, bet īpašos orgānos attīstās sporas, ar kurām šie augi vairojas. Viss augs (augstums līdz 20 cm) sastāv no lapas, kurai ir apmēram 10 cm garš kāts un divas ļoti atšķirīgas daļas: neauglīgā un auglīgā. Neauglīgā lapas daļa ir līdzīga parastai lapai, olveidīga, līdz 8 cm gara. Auglīgā lapas daļa sastāv no kāta (3-18 cm), kura galā ir līdz 5 cm garš, vārpveida sporangiju sastats ar sporām.

Aug mēreni mitrās un mitrās pļavās.

Latvijā sastop diezgan reti.

Sporas nogatavojas VII-VIII

PUSMĒNESS ŅEKARPAPARDE

Botrychium lunaria

Pusmēness Ņekarpaparde ir paparžaugs, kas vairojas ar sporām un kuram, līdzīgi kā citām papardēm, nav ziedu. Tāpat kā čūskmēlītei, arī Ņekarpapardei viss augs (augstums līdz 30 cm) sastāv no lapas, kurai ir divas atšķirīgas daļas: neauglīgā un auglīgā. Neauglīgā lapas daļa līdz 12 cm garā kātā, nepāra plūksnaini dalīta ar 4-10 plūksnu pāriem. Auglīgā lapas daļa ir zarots sporangiju sastats 5-10 cm garā kātā.

Aug sausās pļavās un citās sausās augtenēs.

Latvijā sastopama diezgan reti.

Sporas nogatavojas VI-VIII

GRĪŠĻI *Carex*

dzelzu zāle, purva zāle, skābā zāle, grīšzāle, maukleji

HARTMAŅA GRĪSLIS *Carex hartmanii*

Grīšļi ir liela augu ģints (Latvija ap 70 sugu), kuriem ir nozīmīga loma pļavu sugu sastāva veidošanā. Slapjās palieņu pļavās nereti grīšļi pat dominē, bet neiztrūkstoši dažādas grīšļu sugas var atrast jebkurā pļavā.

Vizuāli grīšļi nedaudz atgādina graudzāles, tomēr to stublāji ir atšķirīgi no graudzāļu stiebriem: nav dobi, nav saposmoti un atdalīti ar mezgliem. Grīšļiem velti meklēt košus, krāsainus ziedus – tie ir reducēti un atrodas sīkos pūslīšos (sievišķie ziedi) vai slēpjas aiz mazām segplēksnītēm (vīrišķie ziedi). Kā vieni, tā otri sakopoti vārpiņās.

Vairākas no grīšļu sugām ir BVZ indikatorsugas.

Hartmaņa grīslis sastopams mēreni mitrās un mitrās pļavās. Ziedkopā parasti 5 vārpiņas – 3 augšējās cieši satuvinātas.

Aug mēreni mitrās un mitrās pļavās.

Latvijā sastopams ne visai bieži, Austrumlatvijā retāk.

V-VI

①

②

PAVASARA GRĪSLIS *Carex caryophylla* ①
PLEZNVEIDA GRĪSLIS *Carex ornithopoda* ②

Abu grīšļu sugu augi nelieli, 20-30 cm augsti. Vīrišķo ziedu vārpiņas pa vienai: pavasara grīslim tā ir pati augstākā stublāja galā, bet pleznveida grīslim atrodas nedaudz zemāk par sievišķo ziedu vārpiņām. Sievišķo ziedu vārpiņas abām sugām 2-3, tikai pleznveida grīslim visas vārpiņas satuvinātas pušķveidīgi stublāja galā.

Abas sugas aug sausās pļāvās, pleznveida grīslis – kaļķainās augsnēs, lielākoties upju ielejās.

Pavasara grīslis sastopams samērā reti un nevienmērīgi.

Pleznveida grīslis ir reta un īpaši aizsargājama suga Latvijā.

V-VI

Foto: N. Rustanovića

ZILGANAIS GRĪSLIS *Carex flacca* ①

SĀRES GRĪSLIS *Carex panicea* ②

Līdz 50 cm augsti lakstaugi (zilganais grīslis līdz 70 cm). Abu sugu augi nedaudz pelēcīgi iezilgani, nevis koši zaļi. Vīrišķie ziedi sako poti atsevišķā vārpiņā stublāja galā: sāres grīslim tā parasti 1, bet zilganajam grīslim 2-3. Sievišķo ziedu vārpiņas zilganajam grīslim, ja vien nav pats ziedēšanas laika sākums, nokarājas 1-4 cm garos kātos, pēc kā šo sugu var lieliski atšķirt no citām pļavu grīšļu sugām. Sāres grīslim vārpiņas stāvas, arī ar kātiem, kas paslēpti seglapu makstīs, bet nekad nav nokareni.

Abas sugas aug mēreni mitrās, mitrās un slapjās pļavās. Zilganais grīslis vislabprātāk aug kaļķainās augsnēs.

Sāres grīslis ir viena no visbiežāk sastopamajām grīšļu sugām visā teritorijā, bet zilganais grīslis Austrumlatvijā sastopams ļoti reti.

V-VI

GRAUDZĀĻU DZIMTA *Gramineae* **KAILĀ PĻAVAUZĪTE** *Helictotrichon pratense*

Graudzāļu dzimta ir ģintīm un sugām visbagātākā dzimta – Latvijā konstatētas 63 ģintis un 153 graudzāļu sugas. Vairākas no šīm sugām ir BVZ indikatorsugas.

Kailā pļavauzīte

Latvijā sastopamas 2 pļavauzīšu sugas, un abas aug pļavās. Kailā pļavauzīte, atšķirībā no pūkainās pļavauzītes, veido blīvu ceru. Stiebrs stāvs, stīvs, līdz 1 m augsts. Lapas kailas, sausā laikā malas ierotītas, ar neredz zilganpelēcīgas nokrāsas lapas apakšpusi. Ziedkopa skara, šaura un diezgan raupja, apakšējie zari pa 1-2 (pūkainajai pļavauzītei pa 3-5).

Aug sausās pļavās.

Valsts rietumdaļā sastopama nereti (Latviju šķērso sugas areāla ZA robeža), austrumdaļā retāk – galvenokārt Daugavas un Gaujas ielejā.

V-VI

PARASTAIS VIZULIS *Briza media*

Trīsenes, blusenītes, drebekļi, vanagputraimi, vēja auzas,
vērša smilga

Graudzāļu dzimtas lakstaugš, līdz 50 cm augsts. Lapas šauras, lineāras, līdz 10 cm garas. Ziedkopa pēc izskata nekļūdīgi atšķirama no citām graudzāļu sugām – skraja skara ar sāniski plankanām, nokarenām vārpiņām, kuras krāsaino plēkšņu dēļ izskatās svītrainas. Vārpiņas nokarājas tievos kātiņos un pie mazākā vēja trīc un vizuļo, no kā arī, domājams, cēlušies latviskie tautas nosaukumi – vizulis un trīsene.

Vērtīgs, bet mazražīgs lopbarības augs. Vienlaikus arī ļoti dekoratīvs augs.

Viena no biežāk pļāvās sastopamajām indikatorsugām, mēdz augt dažāda mitruma pļāvās. Latvijā ļoti bieži sastopama suga.

V-VI

PAZVILĀ MISIŅSMILGA

Sieglingia decumbens

Līdz 40 cm augsts lakstaugs, kas veido nelielu, blīvu ceru. Stiebri tievi, gludi, stāvi. Ziedkopa šaura skara ar 4-12 blāvi zaļām vārpiņām. Vārpiņas 0,6-1 cm garas.

Vārpiņas plēksnes vienādā garumā ar vārpiņu. Akota nav.

Aug sausās pļavās un citās sausās augtēs.

Sastopama diezgan bieži

VI-VIII

STĀVĀ VILKAKŪLA

Nardus stricta

Līdz 30 cm augsts lakstaugš, kas veido blīvu ceru. Lapas ierotījušās, sarveidīgas, raupjas, īsākas par stiebru ar vārpu galā. Vārpa šaura, vienpusēja, līdz 8 cm gara. Pēc noziedēšanas vārpiņas atliecas, un ziedkopa tad iegūst sugai raksturīgo „ķemmes” izskatu, pēc kuras to viegli pazīt.

Aug sausās un mitrās pļavās, nosusinātos purvos, purvu malās.

Latvijā samērā bieži. Pļavas ar dominējošu stāvo vilkakūlu veido Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamu biotopu.

VI-VII

STEPES TIMOTIŅŠ

Phleum phleoides

Līdz 60 cm augsts graudzāļu dzimtas lakstaugš, aug nelielā, skrajā cerā. Stiebri stāvi, stingri, kaili, nereti ar iesarkanu nokrāsu. Lapas samērā īsas, raupjas. Vārpskara līdz 12 cm gara. Atšķirībā no bieži sastopamā pļavas timotiņa vārpskaras zari nav saauguši ar galveno asi, tāpēc, saliecot to gredzenā, redzami atsevišķi atstāvoši zariņi (pļavas timotiņam gredzenā saliekta vārpskara ir gluda).

Aug sausās pļavās kalķainās augsnēs.
Latvijā sastopams ne bieži.

VI-VII

ZILGANĀ SESLĒRIJA

Sesleria caerulea

Līdz 40 cm augsts graudzāļu dzimtas lakstaugs, kas aug nelielā, bet blīvā cerā. Stiebri stingri, stāvi, kaili, to galā ir ovāla, līdz 3 cm gara vai dažkārt gandrīz apaļa zilganvioleta ziedkopa, pēc kuras seslēriju var viegli pazīt. Lapu virspuse ar zilganu apsarmi.

Aug kalņainās augsnēs slapjās pļavās un zāļu purvos, biežāk Kurzemē, bet Austrumlatvijā reti.

Pļavas ar zilgano seslēriju veido Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamu biotopu.

V-VI

ZILGANĀ KELĒRIJA

Koeleria glauca

Latvijā zināmas 4 kelēriju sugas. Zilganā kelērija atbilst savam nosaukumam – viss augs pelēcīgi zilgans, veido blīvu ceru. Stublājs līdz 60 cm augsts, slaidš, kails, apakšdaļā blīvi aplapots. Lapas plātne cieta, no abām pusēm ar matiņiem vai dzelonīšiem. Ziedkopa līdz 20 cm gara, blīva, slaida, šaura.

Aug sausās pļavās ar skraju veģetāciju, raksturīga suga neraslēgtās augu sabiedrībās uz kaļķiežiem, kā arī kāpās.

Latvijā suga sastopama reti un nevienmērīgi – biežāk Baltijas jūras un Rīgas līča kāpās un kāpu pļavās, kā arī Daugavas ielejā.

Pļavas ar zilgano kelēriju veido Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamu biotopu.

VI-VII

INDIKATORSUGU SARAKSTS

Dziedniecības ancītis	11
Eiropas saulpurene	13
Gaiļbiksīte	15
Īstā madara	17
Kodīgais laimiņš	19
Zeltainā gundega	21
Zemā raudupe	23

Asinssarkanā dzegužpirkstīte	43
Asinssārtā gandrene	25
Baltijas dzegužpirkstīte	41
Bezdelīgactīņa	29
Divmāju kaķpēdiņa	31
Dzirkstelīte	33
Lielais māršils	35
Lipīgā sveķene	37
Mazais māršils	35
Māršilu kalnmētra	39
Plankumainā dzegužpirkstīte	41
Purva gandrene	27
Stāvlapu dzegužpirkstīte	43
Vidējā ceļteka	45
Zemais dadzis	47

Apallapu pulkstenīte	49
Pļavas vilkmēle	51
Purva dedestiņa	53
Smiltāja vijolīte	55
Vārpu veronika	57
Ziepenītes	59

Kalnu āboliņš	61
Klinšu noraga	63
Lielziedu vīgrieze	65
Pļavas ķērsa	67
Purva atālene	69
Purva virza	71
Purva dzeguzene	73
Smaržīgā naktsvijole	75
Spradzene	77
Zaļziedu naktsvijole	75
Ziemeļu madara	79

Hartmaņa grīslis	85
Kailā pļavauzīte	91
Pavasara grīslis	87
Parastā čūskmēlīte	81
Parastais vizulis	93
Pazvilā misiņsmilga	95
Pleznveida grīslis	87
Pusmēness ķekarpaparde	83
Sāres grīslis	89
Stāvā vilkakūla	97
Stepes timotiņš	99
Zilganais grīslis	89
Zilganā kelērija	103
Zilganā seslērija	101

Izdevējs: Latvijas Dabas fonds

Izdošanu finansēja: Latvijas Vides aizsardzības fonds

Teksts: V. Baroniņa, I. Kabucis

Foto: B. Bambe, V. Baroniņa, A. Klepers, V. Kreile, V. Lārmanis, A. Namatēva,
M. Pakalne, N. Rustanoviča, S. Rūsiņa, U. Suško, E. Zviedre

Dizains: D. Brinkmane

Iespiests: Jelgavas tipogrāfijā

2008.

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

Mixed Sources

Product group from well-managed
forests and other controlled sources

Produktu grupa no labi apsaimniekotiem
mežiem un citām kontrolētām ieguves vietām
www.fsc.org Cert no. SW-COC-002823
© 1996 Forest Stewardship Council